

Doplatek za vyměněnou akcii

Právo na stanovení doplatku ve vyšší částce, než byla určena projektem rozdělení, může akcionář uplatnit nejen vůči té nástupnické společnosti, jež byla dle projektu rozdělení povinna vyplatit v projektu stanovenou výši doplatku, ale vůči všem nástupnickým společnostem, na něž přešlo jmění zanikající (rozdělované) společnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 4514/2011, ze dne 29.3.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatele Města Bystrice nad Pernštejnem, zastoupeného Mgr. Ing. J.Š., advokátem, se sídlem v B., za účasti 1) E.ON Česká republika, s. r. o., zastoupené Mgr. D. V., advokátem, se sídlem v P., 2) E.ON Distribuce, a. s., a 3) E.ON Energie, a. s., zastoupené Mgr. P.V., advokátem, se sídlem v P., o přezkoumání výměnného poměru akcií a určení výše doplatků, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 13 Cm 891/2006, o dovolání navrhovatele proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. května 2009, č. j. 14 Cmo 251/2008-294, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. května 2009, č. j. 14 Cmo 251/2008-294, se v rozsahu, jímž byl potvrzen rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. ledna 2008, č. j. 13 Cm 891/2006-232, ve výroku ve věci samé a změněn ve výrocích o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a společnostmi E.ON Distribuce, a. s. a E.ON Energie, a. s., a dále ve výrocích o náhradě nákladů odvolacího řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a společnostmi E.ON Distribuce, a. s. a E.ON Energie, a. s., zrušuje. Dále se zrušuje rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. ledna 2008, č. j. 13 Cm 891/2006-232, v části výroku I. ve věci samé, již byl zamítnut návrh vůči společnostem E.ON Distribuce, a. s. a E.ON Energie, a. s., a dále ve výrocích III. a IV., jimiž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a společnostmi E.ON Distribuce, a. s. a E.ON Energie, a. s., a věc se v tomto rozsahu vrací zpět soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 31. ledna 2008, č. j. 13 Cm 891/2006-232 zamítl návrh na přezkoumání výměnného poměru akcií podle ustanovení § 220k zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), ve znění účinném do 30. června 2008, rozdělované společnosti Jihomoravská energetika, a. s. za akcie nástupnických společností E.ON Česká republika, a. s. (nyní E.ON Česká republika, s. r. o.), E.ON Energie, a. s. a E.ON Distribuce, a. s., stanoveného ve smlouvě o rozdělení společnosti Jihomoravská energetika, a. s., stanovení přiměřeného výměnného podílu akcií a uložení všem nástupnickým společnostem společně a nerozdílně zaplatit navrhovateli ke každé jedné kmenové, listinné akcií společnosti E.ON Česká republika, a. s. ve formě na majitele o jmenovité hodnotě každé jedné akcie 10,- Kč, dorovnání v penězích.

Vrchní soud v Praze k odvolání navrhovatele rozsudkem ze dne 26. května 2009, č. j. 14 Cmo 251/2008-294, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. ve věci samé o zamítnutí návrhu vůči společnostem E. ON Energie, a. s. a E.ON Distribuce, a. s., změnil jej ve výrocích III. a IV. o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a společnostmi E. ON Distribuce, a. s. a E. ON Energie, a. s. a ve zbývajícím rozsahu (tj. v části výroku I. ve věci samé o zamítnutí návrhu vůči

společnosti E. ON Česká republika, s. r. o. a ve II. výroku o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a společností E. ON Česká republika, s. r. o.) jej zrušil a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Současně rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení ve vztahu mezi navrhovatelem a společnostmi E.ON Distribuce, a. s. a E.ON Energie, a. s.

Odvolací soud vyšel zejména z toho, že:

- 1) Společnost Jihomoravská energetika, a. s. zanikla ke dni 17. srpna 2005 rozdělením, přičemž její obchodní jmění (dále též jen „jmění“) přešlo na tři nástupnické společnosti - E.ON Česká republika, a. s., E.ON Energie, a. s. a E.ON Distribuce, a. s.
- 2) Podle článku 8.1 smlouvy o rozdělení převzala společnost E.ON Česká republika, a. s. závazek vyměnit akcie menšinových akcionářů společnosti Jihomoravská energetika, a. s. za akcie na majitele společnosti E.ON Česká republika, a. s. a každému akcionáři zaplatit doplatek ve výši 25,90 Kč za každou vyměněnou akcii.
- 3) Navrhovatel se stal vlastníkem 823.140 kusů akcií společnosti E.ON Česká republika, a. s. (číslo 83546719 až 84369858)
- 4) Dne 21. října 2005 se konala valná hromada společnosti E.ON Česká republika, a. s., která rozhodla podle ustanovení § 183i a násl. obch. zák. o přechodu akcií všech ostatních akcionářů na většinového akcionáře E.ON Czech Holding Verwaltungs-GmbH.
- 5) Vlastnické právo k 823.140 akciím společnosti E.ON Česká republika, a. s. číslo 83546719 až 84369858 přešlo na hlavního akcionáře, společnost E.ON Czech Holding Verwaltungs-GmbH.
- 6) Společnost E.ON Česká republika, a. s. zanikla v důsledku fúze sloučením a jejím právním nástupcem se stala společnost E.ON Česká republika, s. r. o.

Na takto ustaveném základě odvolací soud - mimo jiné - posuzoval pasivní legitimaci společností E.ON Energie, a. s. a E.ON Distribuce, a. s. v řízení o přezkoumání výměnného poměru a o zaplacení doplatků a přitakal soudu prvního stupně v závěru, podle kterého uvedeným dvěma společnostem pasivní legitimace ve sporu nesvědčí.

Převzala-li ve smlouvě o rozdělení závazek vyměnit všem ostatním akcionářům akcie rozdělované společnosti za akcie na majitele vyplatit doplatek ve výši 25,90 Kč za každou vyměněnou akcii nástupnická společnost E.ON Česká republika, a. s., pak musí návrh v projednávané věci směřovat toliko proti této nástupnické společnosti.

Odvolací soud v této souvislosti poukázal na ustanovení § 220r odst. 3 obch. zák., jež připouští možnost, aby doplatek poskytla i třetí osoba, a uzavřel, že není „žádný důvod k pochybnostem o tom, že jej může poskytnout i jen jedna z nástupnických společností, jejíž akcie byly akcionářům vyměněny“.

Nelze uvažovat ani o ručení společností E.ON Energie, a. s. a E.ON Distribuce, a. s., neboť „ručení podle ustanovení § 220u obch. zák. míří na vypořádání akcionáře a nikoliv na vyplacení doplatku, a ručení podle ustanovení § 220x obch. zák. míří na zajištění závazků třetích osob, které přešly v důsledku rozdělení ze zaniklé společnosti na nástupnickou společnost“.

Proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé, jímž byl zamítnut návrh v rozsahu, v němž směřoval proti společnostem E. ON Energie, a. s. a E. ON Distribuce, a. s., potvrdil.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal navrhovatel dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1. písm. c/ a odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Namítá, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje tak dovolací důvod vymezený v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v napadené části zrušil.

Zásadní právní význam napadeného rozsudku dovolatel přisuzuje řešení otázky „pasivní legitimace nástupnických společností při rozdělení obchodní společnosti formou rozdělení s nerovnoměrným výměnným poměrem, k žalobě na dorovnání výměnného poměru a doplatek k výměnnému poměru podle ustanovení § 220k obch. zák.“.

Podle dovolatele pasivní legitimace všech nástupnických společností vyplývá přímo ze zákona a žádnou smlouvou se nelze tohoto závazku zbavit či jej přenést pouze na některou z nich. Poukazuje na účel ustanovení § 220v odst. 2 a § 220k obch. zák., v rozhodném znění, jímž je ochrana „širšího majetkového práva akcionáře“ před dotčením hodnoty jeho majetku v důsledku přeměny společnosti a uzavírá, že k povinnosti zaplatit doplatek na dorovnání výměnného poměru na základě žaloby podle ustanovení 220k odst. 1 obch. zák. musí být povolány všechny nástupnické společnosti.

Nehledě k uvedenému dovolatel zdůrazňuje, že v projednávané věci článek 8 odst. 8.1 smlouvy o rozdělení žádné ujednání o právu na dorovnání neobsahuje; převod závazku poskytnout dorovnání, jakkoliv by takový převod byl pro rozpor se zákonem neplatným, z něj tudíž dovodit nelze.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., a to k řešení otázky dovoláním otevřené.

Závěr, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, přitom Nejvyšší soud přijal s vědomím faktu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. až uplynutím 31. prosince 2012 a s přihlédnutím k tomu, že v době podání dovolání měl dovolatel právo legitimně očekávat, že splnění podmínek formulovaných ustanovením § 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 o. s. ř. povede k věcnému přezkumu jím podaného dovolání.

S ohledem na datum, kdy došlo k rozdělení společnosti Jihomoravská energetika, a. s., je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný zejména výklad níže citovaných ustanovení obchodního zákoníku ve znění účinném do 28. září 2005, tj. naposledy ve znění zákona č. [377/2005](#) Sb.

Podle ustanovení § 69c odst. 1 obch. zák. rozdělením rozdělovaná společnost zaniká. Jejímú zániku předchází zrušení bez likvidace s tím, že její jmění včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přechází na nástupnické společnosti a její společníci se stávají společníky nástupnických společností, nestanoví-li zákon jinak.

Podle ustanovení § 220r odst. 2 písm. c/ obch. zák. projekt rozdělení musí obsahovat výměnný poměr akcií zanikající společnosti za akcie nástupnické společnosti s uvedením jejich podoby, druhu, formy, převoditelnosti a jmenovité hodnoty, včetně podrobných pravidel postupu a stanovení lhůt k jejich výměně, nebo výši vkladu do základního kapitálu nástupnické osoby u každého společníka a výši obchodního podílu každého společníka na nástupnické společnosti, je-li nástupnickou společností společnost s ručením omezeným (dále jen "výměnný poměr"), a výši případného doplatku na dorovnání s pravidly pro jeho výplatu.

Podle ustanovení § 220r odst. 3 obch. zák. ustanovení § 220a odst. 5 se použije přiměřeně s tím, že výměnný poměr akcií může být stanoven buď stejně pro všechny akcionáře ve všech nástupnických společnostech podle jejich podílu účasti na základním kapitálu zanikající společnosti (rovnoměrný výměnný poměr) nebo může být stanoven v různých nástupnických společnostech různě (nerovnoměrný výměnný poměr). Doplatek nesmí překročit 10 % jmenovitých hodnot akcií, jež mají být vyměněny za akcie zanikající společnosti, popřípadě výše vkladů do základního kapitálu nástupnických společností. Doplatek může poskytnout i třetí osoba; v takovém případě se omezení plynoucí z ustanovení § 220a odst. 5 poslední věty nepoužije. Ustanovení § 220m odst. 2 až 5 se použije obdobně.

Podle ustanovení § 220v odst. 2 obch. zák. akcionář, který nesouhlasil s výší doplatků, se může domáhat, aby soud stanovil doplatek ve vyšší částce. Ustanovení § 220k se použije přiměřeně.

Podle ustanovení § 220k odst. 1 věty první obch. zák. není-li výměnný poměr akcií spolu s případnými doplatky uvedený ve smlouvě o fúzi přiměřený, má každý z akcionářů zúčastněné společnosti vůči nástupnické společnosti právo na dorovnání v penězích (dále jen "právo na dorovnání").

Z ustanovení § 220r odst. 3 obch. zák. plyne, že v případě rozdělení akciové společnosti musí být, stejně jako v případě fúze, výměnný poměr akcií vhodný a odůvodněný; nelze-li při stanovení výměnného poměru akcií z vážných důvodů vyměnit akcie tak, aby nedošlo k poškození akcionářů některé ze zúčastněných společností, přizná se těmto akcionářům doplatek na dorovnání.

Nesouhlasí-li některý z akcionářů s výší doplatků, má právo domáhat se, aby soud stanovil doplatek ve vyšší částce, a to za přiměřené aplikace ustanovení § 220k obch. zák.

Ustanovení § 220k odst. 1 obch. zák. přitom zakládá právo akcionáře na dorovnání vůči nástupnické společnosti, přičemž v případě rozdělení společnosti jsou nástupnickými společnostmi všechny společnosti, na něž přešlo obchodní jmění rozdělované společnosti (§ 69c odst. 1 obch. zák.).

Z přiměřeného užití ustanovení § 220k obch. zák. pro stanovení doplatku ve vyšší částce podle ustanovení § 220v odst. 2 obch. zák. tudíž plyne, že právo na stanovení doplatku ve vyšší částce (než byla určena projektem rozdělení) může akcionář uplatnit nejen vůči té nástupnické společnosti, jež byla (dle projektu rozdělení) povinna vyplatit v projektu stanovenou výši doplatku, ale vůči všem nástupnickým společnostem, na něž přešlo jmění zanikající (rozdělované) společnosti.

Tento závěr, plynoucí z gramatického a systematického výkladu shora citovaných ustanovení, je v souladu i s jejich účelem, jímž je - mimo jiné - i ochrana menšinových akcionářů před negativními dopady rozdělení na jejich majetkové poměry.

Hodnota akcií nástupnických společností (popř. některé z nich), jež akcionář výměnou získává, musí zásadně odpovídat hodnotě jeho akcií zanikající (rozdělované) společnosti (zpravidla v tom smyslu, že hodnota podílu akcionáře na čistém obchodním majetku zanikající /rozdělované/ společnosti musí odpovídat hodnotě podílu téhož akcionáře na čistém obchodním majetku nástupnických společností). Není-li tomu tak, musí být akcionáři poskytnut takový doplatek na dorovnání, aby součet doplatku a hodnoty získaných akcií nástupnických společností (nástupnické společnosti) odpovídal zásadně hodnotě akcionářem vlastněných akcií zanikající (rozdělované) společnosti.

Ustanovení § 220v odst. 2 obch. zák. ve spojení s přiměřeným užitím § 220k obch. zák. dává akcionáři právo na přezkoumání výše doplatku, resp. jeho přiměřenosti z hledisek výše uvedených, a současně zakládá povinnost nástupnických společností - je-li výše doplatku stanovená v projektu rozdělení nepřiměřená - zaplatit akcionáři rozdíl mezi zaplacenou výší doplatku a výší přiměřenou (stanovenou soudem).

Jakkoliv musí z projektu rozdělení plynout, která (případně které) z nástupnických společností bude (budou) vyplácet případné doplatky (§ 220r odst. 2 písm. c/ obch. zák.), a jakkoliv může doplatek poskytnout i třetí osoba (§ 220r odst. 3 věta třetí obch. zák.), nelze z těchto skutečností dovozovat (jak činí odvolací soud), že v případě nepřiměřenosti doplatku a vzniku práva na zaplacení doplatku ve vyšší částce odpovídá tomuto právu akcionáře povinnost pouze některé z nástupnických společností. Takový výklad by totiž byl v rozporu nejen se zněním citovaných ustanovení, ale taktéž s jejich účelem; jestliže by ta nástupnická společnost, jež měla dle projektu zaplatit doplatek, neměla dostatek prostředků na zaplacení doplatku ve vyšší částce stanovené soudem, došlo by v důsledku rozdělení k negativnímu zásahu do majetkových poměrů (obvykle menšinových) akcionářů. Má-li pak

doplatek vyplácet třetí osoba (§ 220r odst. 3 věta třetí obch. zák.), nelze dovozovat, že by se akcionáři práva na stanovení doplatku ve vyšší částce museli domáhat vůči této třetí osobě a nikoliv vůči nástupnickým společnostem; naopak, povinnost zaplatit akcionářům rozdíl mezi vyplaceným doplatkem a doplatkem ve vyšší (soudem stanovené) částce svědčí i v tomto případě (všem) nástupnickým společnostem.

Jelikož řešení právní otázky, na níž rozhodnutí odvolacího soudu v napadené části spočívá, není správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v rozsahu uvedeném ve výroku zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.). Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozsudek soudu prvního stupně; Nejvyšší soud proto zrušil i jej a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)